

Periférna nervová blokáda

Otázky a odpovede

Dobrý deň,

túto brožúrku čítate, lebo sa chystáte na operáciu. Pre Vašu úplnú spokojnosť chceme, aby ste sa dozvedeli všetko dôležité už pred operáciou. Tieto informácie sú zároveň súčasťou Vášho informovaného súhlasu s anestéziou. Preto Vás prosíme, aby ste im venovali pozornosť.

Nižšie Vám ponúkame odpovede na časté otázky týkajúce sa anestézie. Ak budete mať ďalšie otázky, rád Vám ich ešte pred operáciou zodpovie Váš anestéziológ. Pre spôsob anestézie sa môžete rozhodnúť sami, avšak anestéziológ Vám navrhuje postup, ktorý je pre Vaše zdravie najbezpečnejší. Máte však plné právo anestéziu odmietnuť.

Pri type operácie, na ktorý sa pripravujete Vy, môže byť súčasťou anestetickkej starostlivosti aj tzv. periférna nervová blokáda (ďalej len blokáda). Môže sa stať že po dohode chirurga s anestéziológom alebo z prevádzkových dôvodov nebude vykonaná. Ale bude dobré ak o blokáde budete vedieť niekoľko dôležitých detailov. Začnime so základnými otázkami:

Čo je vlastne anestézia?

Anestézia je spôsob ako rôznymi overenými metódami a liekmi dosiahneme, že Vaše nervy stratia schopnosť vnímať vnemy. Takto Vás môže chirurg operovať bez bolesti a komplikácií, ktoré by bolesť nevyhnutne spôsobila.

Aké typy anestézie poznáme?

Pri malých ošetreniach (napr. u zubára) sa používa lokálna anestézia, ktorí znecitlivie kožu alebo podkožie. V nasledujúcich riadkoch sa ale budeme venovať iným typom anestézie:

Celková anestézia - "Uspatie"

Po podaní lieku cez infúziu alebo vo forme plynu sa dostanete do stavu kontrolovaného bezvedomia - niečo ako spánok, avšak omnoho intenzívnejšie, dokonca prestanete dýchať a preto za Vás bude dýchať dýchací prístroj. Počas anestézie dochádza aj k iným zmenám, ako je napríklad pokles krvného tlaku, preto pozorne sledujeme Vaše základné životné funkcie a podľa potreby ich upravujeme.

Sedácia - "Utlmenie"

O niečo miernejší spôsob celkovej anestézie, kedy Vás dokážeme oslovením prebudiť a dýchate sami. Často sa využíva ako doplnok regionálnej anestézie, aby ste sa počas operácie cítili komfortnejšie a bez stresu.

😊 **Regionálna anestézia - “Čiastočná anestézia”**

Znecitlivenie menšej alebo väčšej časti Vášho tela. Zablokuje Vám bolesť, ale nestratíte vedomie. Umožňuje operáciu bez rizík, ktoré môžu byť spojené s celkovou anestéziou. Na zmiernenie stresu a zvýšenie Vášho komfortu počas operácie Vám môžeme podať k regionálnej anestézii aj miernu sedáciu. Prípadne sa môže použiť v kombinácii s celkovou anestéziou ako pomocná metóda pri liečbe bolesti. Poznáme tri typy regionálnej anestézie:

Spinálna anestézia - “Injekcia do chrbtice”

Cez tenkú ihlu Vám anestéziológ pichne liek na znecitlivenie do chrbtice - v bezpečnej vzdialenosti od miechy (nie do miechy!), v mieste, kde z chrbtice vychádzajú nervy. Hneď po podaní lieku sa ihla vyberie. Takto Vám znecitlivie oblasť zhruba “od brucha nadol”, preto sa používa pri operáciách spodnej polovice brucha, alebo v oblasti panvy a nôh. Znecitlivenie trvá niekoľko hodín, postupne ustúpi. Po tom ako sa Vám plne vráti citlivosť a ak Vám to Váš pooperačný stav dovoľuje, sa môžete s pomocou personálu postaviť.

Epidurálna anestézia - “Hadička do chrbta”

Je podobná ako spinálna anestézia, avšak cez ihlu Vám anestéziológ do chrbta (nie do miechy!) zavedie veľmi tenkú plastovú hadičku (katéter). Cez ňu Vám lekár podáva lieky na znecitlivenie alebo tlmenie bolesti. Môže ostať zavedená aj niekoľko dní po operácii a umožňuje nám opakovane podávať lieky proti bolestiam, ak by pretrvávali aj po operácii.

Periférna nervová blokáda - “Obstrek nervov”

Slúži na znecitlivenie menšej časti tela ako napríklad ruky, nohy, ale i časti hrudníka, brucha, či chrbta. Anestetikum sa podáva tenkou ihlou do blízkosti nervov, preto sa niekedy nazýva aj „obstrek nervov“. Podstatou blokády je zablokovanie prenosu nervových vzruchov z danej časti tela a teda aj vnímanie bolesti.

Podme sa na periférnu nervovú blokádu pozrieť bližšie:

Načo je dobrá blokáda?

Výhodou tohto typu anestézie je, že sa zablokuje len malá nevyhnutná časť tela. Je to pre Vaše telo veľmi šetrné a bezpečné. Anestéziológ Vám blokádu pripravuje doslova šitú na mieru, podľa typu operácie a ďalších faktorov. Vždy s cieľom znížiť Vám bolesť a zvýšiť komfort počas alebo po operácii.

Aké má blokáda výhody?

- Znecitlivie Vám iba určitá časť tela, nie je potrebná celková anestézia. Je to teda ideálna voľba, pokiaľ je celková anestézia pre Vás riziková.
- Môžete jesť a piť prakticky hneď po operácii.
- Užijete menšie množstvo liekov proti bolesti (aj silných) a budete mať oveľa menej možných komplikácií z týchto liekov (napr. Zmätenosť alebo vracanie).
- Budete mať výrazne menej bolesti najmä prvých 12 až 48 hodín po operácii. Zníži sa tiež riziko prechodu pooperačnej bolesti do dlhodobej chronickej bolesti.
- Budete môcť skôr chodiť, budete pokojnejší a spokojnejší.
- Pri niektorých typoch operácií dokáže blokáda znížením bolesti obnoviť hlboké dýchanie a kašeľ, a tak znížiť riziko zápalu pľúc.

A čo nevýhody?

Všetky operácie nie je možné urobiť iba v blokáde. Aj napriek našej snahe nie všetky blokády účinkujú stopercentne. Ak by blokáda nebola dostatočná, preberieme s Vami ďalšie možnosti. Vaša operácia nezačne, pokiaľ to nie je bezpečné a pokiaľ sa Vy necítite spokojne.

Musím mať blokádu?

Nie, blokáda nie je povinná. Aj napriek výhodám, ktoré blokády ponúkajú, máte stále právo blokádu odmietnuť. Chceme Vás však informovať, že sú typy operačných výkonov, kde blokáda prináša výraznú úľavu od bolesti, ktorá sa liekmi znižuje veľmi náročne. Zároveň u pacientov, ktorí majú veľa pridružených ochorení, a pre ktorých je celková anestézia významne riziková, býva blokáda výbornou voľbou.

Kedy a kde sa robí blokáda?

V závislosti od typu operácie a druhu blokády Vám anestéziológ urobí blokádu v prípravnej miestnosti alebo priamo na operačnej sále. Blokáda sa môže robiť pri vedomí alebo aj v celkovej anestézii.

Ako sa robí blokáda pri vedomí?

- Najprv s Vami anestéziológ urobí krátky kontrolný rozhovor. Pre vyššiu bezpečnosť Vám budeme sledovať základné životné funkcie - napr. krvný tlak, EKG a iné.
- Sestrička Vám potom zavedie prístup do žily a podáme Vám liek na upokojenie, aby ste mali vyššie pohodlie počas blokády.
- Anestéziológ Vám s pomocou ultrazvuku (prístroj na zobrazovanie nervov a iných tkanív) zavedie tenkú ihlu, cez ktorú podá anestetikum do blízkosti nervu.
- Po krátkom čase dôjde k znecitliveniu danej časti tela. Najprv môžete pociťovať trpnutie (prstov, ruky, nohy) a potom dočasne prestanete vnímať bolesť. Keďže sa zablokuje celý nerv (nielen vnímanie bolesti), je vysoko pravdepodobné a úplne normálne, že dočasne prestanete hýbať blokovanou časťou tela. Dočasne môžete prestať cítiť aj dotyk, chlad a teplo, prípadne nebudete vnímať polohu končatiny. To všetko je normálne.
- Pri niektorých blokádach anestéziológ používa malý elektrický prístroj, ktorý Vám môže spôsobiť mierne trasenie alebo mykanie svalmi na znecitlivovanej končatine. Ak sa to bude diať, poviete nám to.

Ak by ste počas blokády mali nepríjemný pocit, strach, alebo bolesť, ihneď nám to oznámte a my urobíme potrebné opatrenia.

Čo sa bude diať na operačnej sále ak už mám nasadenú blokádu?

Na sálu Vás odvezieme až keď sa presvedčíme, že blokáda zafungovala. Okrem chirurgov budú na operačnej sále viaceré ďalšie osoby. Po celý čas Vám bude k dispozícii anestéziológ a anestéziologická sestra, ktorí budú starostlivo sledovať Vaše životné funkcie. Môžete dostať ďalšie lieky na upokojenie, po ktorých sa Vám bude chcieť spať. Počas operácie môžete v utlmenej končatine cítiť mierny tlak, prípadne pohyb, čo je normálne. Operáciu nebudete môcť sledovať, pretože pri vašej hlave bude deliaca plachta.

Upozornenie: Pri niektorých operáciách je potrebné použiť tesný tlakový obväz. V takom prípade môžete aj napriek úspešnej blokáde cítiť určitú bolesť (voláme ju turniketová bolesť) zo zovretia obväzu. Budeme Vám ju tmiť liekmi proti bolesti.

Ako dlho trvá blokáda?

Trvanie blokády je rôzne a závisí od mnohých faktorov. Všeobecne platí:

- Motorická blokáda, čiže neschopnosť pohnúť rukou alebo nohou, môže trvať od troch hodín po jeden celý deň. Ak by ste po 48 hodinách nevedeli hýbať končatinou, lekár sa tým bude zaoberať.
- Senzorická blokáda, čiže necitlivosť na dotyky alebo bolesť, trvá o pár hodín dlhšie. Blokáda postupne odznieva, čo môžete pociťovať ako trpnutie alebo mravčenie v danej časti tela. To je normálne a tak to má byť.
- Kontinuálna blokáda môže trvať aj dva-tri dni, pokiaľ Vám necháme zapnuté podávanie anestetika automatickou pumpou. Dávku anestetika Vám doslova našijeme na mieru. Aby ste mali primerane utlmenú bolesť a zároveň mali čo najlepšiu citlivosť na dotyk a čo najmenej obmedzenú schopnosť hýbať svalmi.

Pri odznievaní blokády je prirodzené, že začnete opäť vnímať bolesť. Ak je intenzita vašej bolesti 4 a viac na škále od 0 do 10 (0 = žiadna bolesť, 10 = najsilnejšia bolesť akú si viete predstaviť) pýtajte si lieky proti bolesti, nečakajte zbytočne dlho.

Aké sú riziká blokády?

Periférna nervová blokáda je všeobecne považovaná za veľmi bezpečnú formu anestézie. Avšak tak ako pri všetkých výkonoch v medicíne, aj pri blokádach sú určité riziká, o ktorých Vás chceme informovať:

Blokáda dosiahne len čiastočný efekt

Ak sa operácia nedá urobiť iba v blokáde, anesteziológ s Vami preberie ďalšie možnosti (podanie liekov proti bolesti, alebo výber iného typu anestézie). Vaša operácia nezačne pokiaľ to nie je bezpečné a pokiaľ sa necítite spokojne. Ak by sa Vám pri kontinuálnej blokáde, ktorá dovtedy fungovala normálne, začali zosilňovať bolesti, privoláte ošetrojúci personál a ten Vám poskytne potrebnú starostlivosť.

Modriny, krvácanie

Pri blokáde môže dôjsť k miernemu krvácaniu. Jednoduchým stlačením miesta vpichu Vám krvácanie zastavíme, ale na niekoľko dní Vám môže zostať modrina.

Znecitlivenie okolitých tkanív

Pôsobenie anestetika sa môže rozšíriť aj na okolité časti tela. Po niektorých blokádach (napr. na krku alebo nad a pod kľúčnou kosťou) môžete mať prechodne zastretý hlas. Môže Vám dočasne začervenat tvár alebo poklesnúť očné viečko na strane blokády (bez ovplyvnenia zraku). Môžete mať pocit sťaženého dýchania, neschopnosť urobiť hlboký nádych. Tieto stavy väčšinou nevyžadujú žiadnu ďalšiu liečbu, odznejú samé do niekoľkých hodín.

Poškodenie okolitých tkanív

Mohlo by dôjsť napríklad k miernemu poškodeniu ciev, pľúc alebo vnútorných orgánov. Keďže používame ultrazvuk, sú tieto komplikácie veľmi zriedkavé.

Nevedomé poranenie po blokáde

Pokiaľ je oblasť tela alebo končatina znecitlivená, je náchylnejšia na nevedomé poranenie. Obzvlášť počas kontinuálnej blokády. Preto:

- Noste záves na ruku (trojcípú šatku), ak sme Vám ju odporučili. Ak ste napr. dostali na ruku záves (šatku), noste ju.
- Keď ležíte, podložte si ruku (najmä lakeť) alebo nohu (členok alebo koleno) vankúšom.
- Neležte na blokovanej končatine, častejšie si ju kontrolujte a meňte polohu.
- Vyvarujte sa kontaktu s horúcimi alebo príliš studenými predmetmi.
- Kým nemáte úplne obnovenú citlivosť a pohyblivosť, nepoužívajte domáce spotrebiče ani nešoférujte.

Pády

Pri odznievaní blokády a keď začnete chodiť buďte opatrný. Používajte pomôcky, nakoľko znecitlivené ruky a nohy budú ešte ťažké a slabé. Pred odznením blokády neprenášajte celú záťaž na končatinu, inak hrozí že spadnete.

Poškodenie nervu

Zvyčajne je len dočasné. Ale je veľmi malé riziko vzniku trvalého poškodenia (asi jedna z 1000 až jedna z 5000 blokád). Poškodenie nervu sa môže v postihnutej oblasti prejavíť zmenou citlivosti (jemné mravčenie, pichanie, otupenosť, bolestivosť), zriedka dôjde i k oslabeniu svalov. Aby sme sa vyhli poškodeniu nervov, máme na našom pracovisku zavedenú prísnu politiku bezpečnosti nervových blokád, ktorú vždy aplikujeme.

Zmeny tlaku krvi a rýchlosti srdca

Väčšinou mierne, nezávažné riziko, ktoré vieme ľahko upraviť liečbou. Tieto prejavy často odznejú spontánne, zriedka sa môžu vyskytnúť závažné prejavy.

Zriedkavé reakcie

Patria sem alergické reakcie, kŕče, záchvaty a ďalšie život ohrozujúce stavy. Chceme zdôrazniť, že tieto reakcie sú naozaj veľmi zriedkavé a náš pracovný tím vie na tieto reakcie rýchlo a spoľahlivo reagovať.

Žiadna anestézia nie je bez rizika. Tieto riziká je potrebné zvážiť a porovnať s rizikami pri celkovej anestézii, ktoré nájdete v našej brožúrke „Poučenie o anestézii“. My sme pripravení Vám zodpovedať akékoľvek otázky a poradiť. Preto sa neváhajte opýtať v anestetickvej ambulancii, prípadne telefonicky na čísle uvedenom na odporúčacom liste, alebo kedykoľvek počas Vášho pobytu v nemocnici.

Urobíme maximum pre vašu bezbolestnú a najmä bezpečnú operáciu.

Vaši anesteziológovia.